

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24CoP/54/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2120208700
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Dudášová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2120208700.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Andrea Dudášová a sudkýň: JUDr. Ľubica Spálová a JUDr. Eva Behranová, v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: R. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom u matky, zastúpený opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, dieťa rodičov: J. U., nar. XX.XX.XXXX, F. cesta XX, A., zastúpená advokátkou: JUDr. PhDr. Jaroslava Balážiová, so sídlom Dolné Bašty 2, Trnava a J. U., nar. XX.XX.XXXX, G. X, A., o zvýšenie výživného pre maloletého, na odvolanie otca proti rozsudku Okresného súdu Trnava č.k. 40P/63/2020-29 zo dňa 17. mája 2021, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie r u š í a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Rozsudkom označeným v záhlaví súd prvej inštancie výrokom I. výživné otca na maloletého R. s účinnosťou od 16.11.2020 zvýšil zo sumy 100 eur na sumu 260 eur mesačne, ktoré výživné je otec povinný platiť vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky, výrokom II. nedoplatok na zročnom výživnom za obdobie od 16.11.2020 do 31.05.2021 vo výške 1.040 eur uložil otcovi uhradiť v mesačných splátkach vo výške 60 eur spolu s bežným výživným pod hrozbou straty výhody splátok v prípade omeškania, výrokom III. rozhodol, že týmto sa mení rozsudok Okresného súdu Trnava, č. k. 27P/23/2015-61, zo dňa 23. mája 2016 v časti výživného na maloletého R., výrokom IV. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Rozsudok označený v záhlaví súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. § 36 ods. 1, § 62 ods. 1 - 5, § 63 ods. 1, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Zákona o rodine, § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, § 217 ods. 1 vety prvej Civilného sporového poriadku, § 52 a § 58 Civilného mimosporového poriadku.

3. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových zistení, že rozsudkom Okresného súdu Trnava, č. k. 27P/23/2015-61, zo dňa 23.05.2016, právoplatný dňa 14.06.2016, bol otec zaviazaný plniť výživné na maloletého v sume 100 eur mesačne, k 15. dňu mesiaca vopred k rukám matky. Maloletý v súčasnosti navštevuje 5. ročník ZŠ a náklady na zabezpečenie jeho životných potrieb - oblečenie a strava, školské poplatky, záujmová činnosť náklady na zdravotnú starostlivosť, hygienu, ako aj na zabezpečenie mimoškolských aktivít sa od poslednej úpravy výživného zvýšili. Otec je živnostník a má predajňu so záhradkáorskými potrebami. Uviedol, že jeho čistý mesačný príjem je 600 eur. Otec v konaní vedenom pred tunajším súdom pod sp. zn. 27P/23/2015 uvádzal, že jeho priemerný čistý mesačný príjem z výkonu podnikania bol v roku 2014 vo výške 308 eur a v roku 2015 vo výške 259 eur. Otec nepoprel a za dôvodné považoval výdavky na maloletého na stravu vo výške 150 eur mesačne, hygienické potreby vo výške 10 eur mesačne, náklady na zubné ošetrenia 15 eur mesačne, náklady na obuv a ošatenie vo výške 15 eur mesačne, náklady na školské pomôcky, knihy a učebnice vo výške 24 eur mesačne náklady na hračky vo výške 5 eur mesačne, náklady na televíziu a internet vo výške 7 eur

mesačne a náklady na poistenie 17 eur mesačne. Ostatné matkou uvádzané výdavky alebo výdavky nad popretý rozsah uvedený matkou nie sú podľa otca dôvodné, pričom otec výslovne poprel výdavky na zdravie, náklady na školské stravovanie, doučovanie a pomerné náklady na bývanie. Otec neuviedol svoje vlastné výdavky, súd preto vychádzal z predpokladu, že má len bežné výdavky na obstaranie životných potrieb. Priemerný čistý mesačný príjem matky za posledných 12 kalendárnych mesiacov je približne 942 eur a pozostáva z príjmu z pracovnej činnosti v priemernej výške 917 eur mesačne a z prídavkov na deti. Matka neuviedla žiadne osobitné výdavky, okrem splátky hypotekárneho úveru vo výške 213,84 eur, súd preto vychádzal z predpokladu, že má len bežné výdavky na obstaranie vlastných životných potrieb a nákladov na výživu maloletého.

4. Vecne argumentoval súd prvej inštancie tým, že otec nepreukázal súdu svoje príjmy z výkonu podnikania žiadnym spôsobom. Súd preto pri zhodnotení majetkových a príjmových pomerov otca vychádzal z fikcie jeho príjmu podľa § 63 ods. 1 Zákona o rodine. Súd mal preukázané aj to, že otec podniká dlhodobo. Súd zohľadňoval aj to, že otec v roku 2015 uvádzal mesačný príjem z podnikania vo výške 259 eur a v roku 2014 vo výške 308 eur. Vzhľadom na jeho príjmy uvádzané v roku 2014 a 2015 bola určená jeho vyživovacia povinnosť, na v tom čase dve maloleté deti, v celkovej výške 250 eur. V súčasnosti má otec vyživovaciu povinnosť už len voči maloletému, pričom tvrdí ale nepreukazuje, že jeho príjmy sú v porovnaní s rokom 2014 a 2015 dvojnásobné. Pokiaľ otec platil celkové mesačné výživné na dve vyživované deti vo výške 250 eur, pri príjmoch, z podnikania, ktoré boli o jednu polovicu nižšie ako jeho príjmy v súčasnosti, súd považuje za dôvodné, aby pri dvojnásobne tvrdených vyšších príjmoch, bolo výživné určené pre maloletého v obdobnej sume, ako bola jeho pôvodná celková vyživovacia povinnosť. Okrem toho, súd prihliadal na to, že matka sa domáhala určenia vyživovacej povinnosti len vo výške 200 eur. Za týchto okolností, navyše ak súd prihliadal na fikciu príjmu otca, ďalšie skúmanie príjmových a majetkových pomerov otca nepovažoval súd za hospodárne, nakoľko otec netvrdil, že by sa jeho majetkové pomery, v porovnaní s predchádzajúcim obdobím zhoršili, práve naopak v súčasnosti uviedol súdu vyšší príjem, pričom aj pri nižšom príjme z podnikania v minulosti platil celkové výživné v sume 250 eur. Súd má za to, že otec neuvádzal súdu pravdivé informácie o svojich majetkových pomeroch.

5. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie otec, žiada o zváženie svojej situácie, či je potrebné zvýšiť výživné za cenu likvidácie subjektu. Uviedol, že je malý podnikateľ so záhradkárskymi potrebami, obchod prosperuje od februára do júna bežného roku, potom len prežíva. Žije sám, bývalá manželka býva s deťmi v novom byte, celé leto chodí s deťmi po dovolenkách. Po zaplatení poplatkov otcovi zostane 100 eur, teraz zarobí cca 400 eur. Zvýšenie výživného považuje za likvidačné. Predajňu má v dome a už má problém s kolenným kĺbom.

6. K odvolaniu sa vyjadrila matka prostredníctvom advokátky. Napadnutý rozsudok považuje za spravodlivý, pretože súd vychádzal z dostatočného skutkového posúdenia okolností veci, vyvodil z tvrdených skutočností rodičov maloletého správne právne závery a svoje rozhodnutie zdôvodnil racionálne a logicky. Okresný súd v Trnave zmenil svojim rozhodnutím rozsudok Okresného súdu v Trnave vydaný dňa 23.05.2016 v časti výživného na maloletého R. potom, ako sa výrazne zmenili pomery na strane maloletého, a tiež potom ako došlo k tej právnej skutočnosti, že povinnému rodičovi zanikla jedna vyživovacia povinnosť vo vzťahu k staršiemu synovi R. a naďalej mu zostala zachovaná zákonná vyživovacia povinnosť vo vzťahu k maloletému R.. Otec počas prípravy ústneho pojednávania ako aj na samom ústnom pojednávaní nebol schopný predovšetkým preukázať svoje príjmy z výkonu dlhodobo trvajúceho živnostenského podnikania, pričom pripustil, že najintenzívnejšie príjmy v oblasti svojich podnikateľských aktivít dosahuje každoročne v období jarných a letných mesiacov. Otec maloletého syna nebol schopný pred vytýčeným ústnym pojednávaním, ani na samotnom ústnom pojednávaní predložiť žiadny dôkaz o svojich príjmoch a výdavkoch. Je zarážajúce, že listinný dôkaz a to Daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby za rok 2020 Okresnému súdu Trnava doručuje osobne dňa 27.05.2021, pričom v predkladanom dôkaze chýbajú (pre rozhodnutie v merite veci podstatné) strany 3 - 4 a strany 6 - 7 t.j. základné údaje o jeho príjmoch a výdavkoch. Trvá na tom, že druhoinštančný súd nemôže k takto predloženému dôkazu absolútne prihliadať. Rozhodnutie súdu vo veci povinnosti uhrádzať výživné otcom maloletého R. považuje za absolútne korektné a dôvodné, vychádzajúce z hodnotenia predkladaných dôkazov o nákladoch matky na zabezpečenie osobnej starostlivosti a výživy syna, keď po rozvoze rodičov boli v roku 2016 do jej osobnej starostlivosti zverené obe maloleté deti. Matka v čase rozvodového konania s otcom maloletých detí trvala na osobnej starostlivosti aj z toho dôvodu (a predovšetkým), že vo veci starostlivosti o spoločné deti v tom čase bolo voči otcovi vedené

trestné konanie pre páchanie trestných skutkov „týrania blízkej a zverenej osoby“ (toto konanie bolo skončené uložením trestu odňatia slobody otcovi podmienene).

Matka maloletých od rozvodu rodičov maloletým deťom zabezpečovala osobnú starostlivosť v rodinnom dome svojich rodičov, po tom ako z dôvodov fyzických atakov manžela bola nútená opustiť spoločné bývanie rodičov, za trvania manželstva rodičov, zrekonštruovanom rodinnom dome s.č. XXXX, na adrese G. X, A., ktorý rodinný dom bol a je vo výlučnom vlastníctve otca maloletých detí. Napriek prebiehajúcej veci vzájomného vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov - rodičov maloletých detí, matka zabezpečila sebe a svojim deťom vlastné bývanie, toho času v 2-izbovom byte v A.. Domácnosť, v ktorej je maloletému R. poskytnutá všestranná láskavá starostlivosť, matka vedie samostatne, pričom s nimi naďalej žije a býva aj dnes už plnoletý syn R..

Otec maloletého nie je „malý podnikateľ“, v predmete činnosti ním uvádzanom podniká dlhodobo, pričom v minulosti tieto podnikateľské aktivity spolu s ním vykonávala aj matka maloletých. Je pravdou, že žije sám v rodinnom dome, ktorý však po rozводе rodičov maloletého R. a odchode matky s deťmi zo spoločnej domácnosti začal prenajímať a prenájom jednotlivých miestností študentom a tretím osobám pretrváva dodnes. Otec maloletých nepreukázal, že nie je v jeho možnostiach a schopnostiach aj vo vzťahu k jeho, v odvolaní uvedenému zdravotnému stavu, zabezpečiť si taký príjem, aby z neho dokázal plniť svoju základnú zákonom určenú povinnosť, a to uhrádzať výživné na maloletého, ktoré bolo súdom určené jednoznačne s prihliadnutím na zdôvodnené, opodstatnené a oprávnené potreby maloletého dieťaťa.

7. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu otca odporúčal napadnutý rozsudok potvrdiť.

8. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávneným subjektom - účastníkom (§ 359 Civilného sporového poriadku), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie prípúšťa (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 363 Civilného sporového poriadku) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. f), h) Civilného sporového poriadku v spojení s § 62 ods. 1 Civilného mimosporového), preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie bez viazanosti rozsahom (§ 65 Civilného mimosporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 66 Civilného mimosporového poriadku), s prihliadnutím na prípadné vady konania, iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 Civilného mimosporového poriadku), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 Civilného mimosporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie otca je dôvodné, v dôsledku čoho je nevyhnutné napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť (§ 389 ods. 1 písm. b), c) Civilného sporového poriadku) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

9. Predmetom konania na súde prvej inštancie bolo rozhodovanie o návrhu matky na zvýšenie výživného otca pre maloletého zo sumy 100 eur mesačne na sumu 200 eur mesačne s účinnosťou od podania návrhu. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom rozhodol o zvýšení výživného otca pre maloletého na sumu 260 eur mesačne s účinnosťou od 16.11.2020. Predmetom odvolacieho konania s poukazom na dôvody otca predostreté v odvolaní bolo posúdiť, či boli splnené podmienky na zvýšenie výživného pre maloletého v zmysle rozsudku súdu prvej inštancie, keď odvolacie dôvody otca smerovali proti výške zvýšeného výživného pre maloletého určeného súdom prvej inštancie.

10. Podľa § 26 Zákona o rodine, ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností.

11. Podľa § 62 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť (ods. 1). Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov (ods. 2). Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť (ods. 4). Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť (ods. 5).

12. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

13. Podľa § 121 Civilného mimosporového poriadku rozsudky o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a výžive maloletých a o priznaní, obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu možno zmeniť alebo zrušiť aj bez návrhu, ak sa zmenia pomery.

14. Z vyššie citovaných ustanovení Zákona o rodine vyplýva, že konkrétna výška výživného je ovplyvňovaná faktormi jednak na strane výživou oprávneného, jednak na strane výživou povinného. Na strane oprávneného dieťaťa je potrebné skúmať jeho skutočné odôvodnené potreby s ohľadom na zákonnú mieru povinností rodiča, ktorá je daná tým, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov. Oprávnené potreby pritom nezahŕňajú iba stravovanie, ale sú dané širšie jednak potrebami bytovými, odevnými, zdravotnými, kultúrnymi a závisia predovšetkým od veku, zdravotného stavu, schopností živiť sa sám, schopností starať sa o seba a podobne. Vo všeobecnosti možno za odôvodnené (opodstatnené) potreby z hľadiska plnenia vyživovacej povinnosti považovať náklady spojené s výživou, ošatením, bývaním, starostlivosťou o zdravie, ako aj náklady súvisiace so vzdelaním, výchovou, kultúrnym a športovým vyžitím a záujmami. Medzi odôvodnené potreby nepatria len pravidelné mesačné výdavky, ale aj náhodné výdavky, ktoré napríklad súvisia so zdravotným stavom oprávneného ako sú napr. liečebné náklady. Súd na ne musí pri určovaní výživného prihliadnuť. Rámec odôvodnených potrieb sa súčasne so zmenenými ekonomickými pomermi a nárastom spotreby rozširuje. Na strane oprávneného sa tiež skúmajú jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery, existencia a počet iných osôb povinných poskytovať výživu a ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery, počet nimi vyživovaných osôb a výška takéhoto výživného ako i vyživovaciu povinnosť iných povinných voči týmto osobám.

15. Na strane povinného rodiča je nevyhnutné prihliadnuť na okruh osôb, ktoré sú -povinné poskytovať výživné dieťaťu a výšku a spôsob už poskytovaných plnení, kde je potrebné zohľadniť tiež starostlivosť o dieťa a jeho domácnosť. Na strane povinného sa prihliada tiež najmä na jeho schopnosti, teda faktické príjmy, ale i na jeho možnosti, teda na to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosť, zručnosti, pracovné skúsenosti i situáciu na trhu práce. Okrem toho je potrebné vždy vyhodnotiť i majetkové pomery oboch povinných rodičov. Táto kategória zahŕňa jednak majetok rodičov a jednak ich životný štandard, ktorým sa navonok prezentujú. Okrem uvedeného na strane povinného rodiča je vždy potrebné prihliadnuť k počtu, druhu, výške a dôvodnosti iných vyživovacích povinností a zároveň na okruh osôb, ktoré sú povinné týmto oprávneným poskytovať výživné, ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery. Súd je povinný prihliadať tiež na zárobkové možnosti povinných rodičov podľa príjmov z obdobia pred zmenou zamestnania alebo zárobku. V takom prípade je súd povinný skúmať dôvody, ktoré ho viedli k strate na príjmoch alebo majetku.

16. Z obsahu spisu v prejednávanej veci však nemožno vyvodiť, že by súd prvej inštancie posudzoval vec dôsledne, a že by tomu dostatočne prispôbil i postup pri dokazovaní. Vykonané dokazovanie o pomeroch rodičov a maloletého nezodpovedá tomu, aby na jeho základe mohol byť súdom prvej inštancie vyslovený záver o zvýšení výživného pre maloletého zo sumy 100 eur mesačne na sumu 260 eur mesačne. Súd prvej inštancie sa nie dostatočne sústredil na zistenie príjmu otca maloletého. Súd prvej inštancie v bode 24. odôvodnenia uvádza, že otec nepreukázal svoje príjmy z výkonu povolania žiadnym spôsobom a preto vychádzal z fikcie jeho príjmu podľa § 63 ods. 1 zákona o rodine. Súd prvej inštancie však neuvádza z akej konkrétnej výšky fikcie príjmu vychádzal pri zvýšení výživného. Odvolací súd k uvedenému uvádza, že 20 - násobok životného minima podľa § 2 písm. a) zákona č. 601/2003 Z.z. o prestavuje 4.361 eur (218,06 eur x 20) a zvýšené výživné 260 eur potom nedosahuje ani dolnú hranicu takéhoto príjmu otca určeného súdnou praxou. Je preto nepochybné, že úvahy súdu prvej inštancie v tomto smere úplne absentujú. Odhliadnuc od uvedeného však súd prvej inštancie dostatočne nezisťoval výsluchom otca z čoho pozostáva jeho príjem, či naďalej prenajíma časť rodinného domu a aký má príjem z tejto činnosti. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že nesporové konanie, v ktorom sa uplatňuje zásada vyšetrovacía (§ 36 Civilného mimosporového poriadku), oprávnený rodič

nenesie zodpovednosť za zhromažďovanie skutkového materiálu a neunesenie dôkazného bremena nemusí pre neho znamenať nepriaznivý následok. Súd vykoná aj dôkazy účastníkmi nenavrnuté alebo neoznačené. V prípade rodiča podnikateľa súd musí primárne vychádzať z jeho daňového priznania, z peňažných denníkov, pričom takého podklady súd prvej inštancie nemal k dispozícii. Súd prvej inštancie nezisťoval, s kým žijú rodičia v spoločnej domácnosti a aký je priemerný čistý mesačný príjem spolužívajúcich osôb rodičov. Súd prvej inštancie nezisťoval komplexne majetkové a zárobkové pomery otca, príjmy a výdavky rodičov neboli správne a dostatočne zistené, celkové možnosti a schopnosti otca neboli riadne vyhodnotené. Súd prvej inštancie vo vzťahu k požiadavke na zvýšenie výživného náležite nezisťoval všetky relevantné okolnosti pre rozhodnutie o povinnosti otca platiť zvýšené výživné na maloletého, pričom nevykonal i ďalšie dokazovanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci a tým neposúdil všetky do úvahy prichádzajúce rozhodné okolnosti daného prípadu.

17. Z obsahu preskúmaného rozsudku nie je zrejmé, z akého príjmu (konkrétnej kvantifikovanej výšky príjmu) otca súd prvej inštancie v konečnom dôsledku vychádzal pri rozhodovaní o zvýšení výživného. Ničím nepodložený záver súdu prvej inštancie, že výživné v sume 260 eur mesačne na maloletého je primerané, nie je postačujúci pre rozhodnutie súdu prvej inštancie platiť výživné pre maloletého práve v určenej výške. Postup súdu prvej inštancie, že s ohľadom na súčasný príjem otca, je súdom zvýšené výživné primerané, nie je riadne a zrozumiteľne odôvodnený a odvolaciemu súd nezostáva skonštatovať, že preskúmaný rozsudok postráda dostatočné zdôvodnenie.

18. Odvolací súd zdôrazňuje, že mimosporové konanie je typické dominanciou princípu oficiality a princípu materiálnej pravdy. Tieto vyžadujú od súdu, aby zistil skutočný stav vecí, teda v rámci dokazovania sa nemôže spoliehať len na dôkaznú iniciatívu účastníkov konania, ale aplikuje sa vyšetrovací, resp. vyhľadávací princíp civilného procesu. Preto je súd povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci konania, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu vecí.

19. Podľa § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

20. Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

21. Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo (účastníka konania) a povinnosť (súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého jurisdikčného aktu (rozhodnutia). Citované zákonné ustanovenia sa totiž chápu aj z hľadiska práv účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, a tieto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho

súdu pre ľudské práva (porovnaj napr. rozsudok vo veci García Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument účastníka konania bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I). Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ (porovnaj uznesenie z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03). Ústavný súd vo svojom uznesení z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“. Odvolací súd v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie sa v princípe môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia podaného súdom prvej inštancie (porovnaj rozsudok Helle proti Fínsku z 19. decembra 1997, sťažnosť č. 20772/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-VIII).

22. Porovnajúc odôvodnenie preskúmaného rozsudku súdu prvej inštancie s vyššie uvedenými kritériami je zrejmé, že súd prvej inštancie sa nimi dôsledne neriadil. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie s poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu nie sú zrejmé pre rozhodnutie súdu relevantné myšlienkové postupy a úvahy, ktoré viedli súd prvej inštancie k takémuto spôsobu rozhodnutia. Pokiaľ nie je zrejmé, aký právny záver o skutkovom stave veci urobil súd prvej inštancie v rozsúdenej veci, teda akú tzv. skutkovú vetu podrobil právnej kvalifikácii, bez odôvodnenia vzťahu medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej, je potrebné prijať záver, že takéto rozhodnutie je zaťažené vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

23. Povinnosťou súdu prvej inštancie v intenciách vyššie uvedených záverov odvolacieho súdu je komplexne vyhodnotiť pomery účastníkov konania, zistiť dôsledne príjmy rodičov a spolužijúcich osôb za rozhodné obdobie predchádzajúce minimálne 12 mesiacov pred podaním návrhu až do rozhodnutia súdu prvej inštancie, ale aj výdavky rodičov a maloletého a posúdiť ich opodstatnenosť. V zmysle vyhľadávacej zásady, vzťahujúcej sa na nesporné konania, je potrebné objektivizovať príjmy a ustáliť zárobkové a majetkové pomery rodičov, možnosti a schopnosti otca platiť matkou žiadané zvýšené výživné. Od otca si zadovážiť daňové priznania a peňažné denníky za rozhodné obdobie. Okrem príjmov a výdavkov majetkové pomery rodičov ovplyvňuje aj vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, hnutelným veciam vyššej hodnoty (napr. motorové vozidlo), peňažné prostriedky na účtoch v peňažných ústavoch. Pomery v domácnosti sú tiež ovplyvňované spolužitím s inými osobami. Následne porovnať pomery v čase ostatnej úpravy výživného a v čase aktuálneho rozhodovania o návrhu na zvýšenie výživného.

24. Súd prvej inštancie vo vzťahu k výživnému náležite nezistoval všetky relevantné okolnosti pre jeho rozhodnutie o zvýšení výživného otca pre maloletého práve vo výške 260 eur, pričom nevykonával i ďalšie dokazovanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci a tým neposúdil všetky do úvahy prichádzajúce rozhodné okolnosti daného prípadu.

25. V súhrne vzhľadom na uvádzané sa tak vec dostala do takej polohy, v ktorej by náprava pochybení súdu prvej inštancie vyžadovala takú mieru ingerencie odvolacieho súdu, ktorá by v skutočnosti mala za následok aj nahrádzanie činnosti súdu prvej inštancie (úlohou odvolacích súdov napriek preneseniu na ne určitých činností vyžadovaných skôr od súdov prvej inštancie je totiž stále prieskum správnosti rozhodnutí súdov prvej inštancie s prípadným doplnením dokazovania a nie vykonávanie základného dokazovania).

26. Nakoľko s poukazom na vyššie uvedené súd prvej inštancie náležitým nezistovaním všetkých relevantných okolností potrebných pre posúdenie pomerov účastníkov konania, keď nevykonal i ďalšie dokazovanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci a tým neposúdil všetky do úvahy prichádzajúce rozhodné okolnosti daného prípadu, pričom rozsudok ani dostatočne neodôvodnil, odvolací súd s použitím ustanovenia § 389 ods. 1 písm. b), c) Civilného sporového poriadku rozsudok súdu prvej inštancie, vrátane závislých výrokov o zmene predchádzajúceho rozhodnutia o výživnom a o náhrade trov konania, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

27. Žiada sa dodať, že u nepreskúmateľného rozhodnutia nemožno hodnotiť správnosť relevantných právnych otázok, ani vady prvoinstančného konania, preto bolo nutné tento rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a otvoriť súdu prvej inštancie procesný priestor pre vydanie nového rozhodnutia, ktoré nebude postihnuté zmieneným deficitom. Rovnako nemôže byť žiadnej pochybnosti o tom, že nahrádzanie faktickej pasivity súdu prvej inštancie v uvedenom smere činnosťou odvolacieho súdu neprichádza do úvahy, nakoľko úlohou odvolacieho súdu je len prieskum správnosti rozhodnutí súdu prvej inštancie s prípadným menej náročným doplnením alebo zopakovaním dokazovania, čo vylučovalo prípadné rozhodnutie odvolacieho súdu s konečnou platnosťou.

28. Povinnosťou súdu prvej inštancie, súc pritom viazaný právnym názorom odvolacieho súdu podľa § 391 ods. 2 Civilného sporového poriadku, bude opätovne vec posúdiť, vrátane doplnenia dokazovania v naznačenom smere, ktoré je nevyhnutné vyhodnotiť v súlade s ustanovením § 191 Civilného sporového poriadku, a to najmä so sústredením sa na sporné otázky, ako aj odvolacie argumenty otca, tieto posúdiť z hľadiska všetkých na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení a potom po zvážení všetkých preukázaných okolností daného prípadu vo veci znova rozhodnúť, pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku odôvodniť.

29. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova o náhrade trov konania pred súdom prvej inštancie aj odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 Civilného sporového poriadku).

30. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).